

Herefter indledtes selve regeringskonferencen i oktober 2003. Regeringskonferencen, som der var enighed om skulle tage udgangspunkt i Konventets tekst, afsluttedes på Det Europæiske Råds møde den 17.-18. juni 2004.

Forfatningstraktaten blev undertegnet i Rom den 29. oktober 2004 af EU-landenes stats- og regeringschefer ledsaget af EU-landenes udenrigsministre og skulle herefter ratificeres i de enkelte medlemslande.

Ratifikationsprocessen blev imidlertid sat delvis i stå, da forfatningstraktaten blev afvist ved folkeafstemninger i Frankrig og Nederlandene i henholdsvis maj og juni 2005. 18 lande nåede at ratificere forfatningstraktaten.

EU's stats- og regeringschefer besluttede på topmødet den 15.-16. juni 2005 at indlede en tænkepause i de enkelte medlemslande. Tænkepausen skulle sikre en bred debat, som skulle omfatte borgerne, civilsamfundet, arbejdsmarkedets parter, de nationale parlamenter og politiske partier. I Danmark mundede tænkepausen ud i »borgernes dagsorden«, hvor Folketinget, Folketingets Europa-udvalg og en lang række bevægelser og organisationer stod bag et stort antal arrangementer som led i den offentlige debat.

På topmødet den 15.-16. juni 2006 drøftede stats- og regeringscheferne resultaterne af tænkepausen i de enkelte medlemslande. Det blev besluttet at følge en to-sporet tilgang. Før det første arbejde på at skabe konkrete resultater for borgerne på basis af det eksisterende traktatgrundlag. Før det andet skulle debatten om reformprocessen fortsætte. Det blev besluttet, at der i juni 2007 – under det tyske formandskab – efter omfattende konsultationer med medlemslandene skulle præsenteres en rapport, der gjorde status over drøftelserne om forfatningstraktaten og undersøgte fremtidige udviklingsmuligheder.

På topmødet i juni 2007 blev der opnået enighed om at indkalde til en ny regeringskonference mellem medlemslandenes regeringer. Der blev også opnået enighed om et klart og præcist mandat, som regeringskonferencen skulle arbejde på grundlag af.

Regeringskonferencen blev således anmodet om at udarbejde en traktat med henblik på at forberede den Europæiske Unions effektivitet og demokratiske legitimitet samt sammenhængen i

dens optræden udadtil. Traktaten fik arbejdstitlen »reformtraktaten«. Mandatet fastslog, at forfatningskonceptet blev opgivet, dvs. konceptet om at ophæve de eksisterende traktater og erstatte dem med én ny samlet traktattekst med forfatningsmæssig karakter, herunder med traktatbestemmelser om flag, hymne, motto og Europadag, samt bestemmelser om EU-rettens forrang og et særskilt traktatafsnit om grundrettigheder.

Mandatet fastslog endvidere, at de operationelle nyskabelser fra regeringskonferencen i 2004 med en række nærmere specificerede ændringer og udeladelser skulle indsættes i de eksisterende traktater, der skulle forblive i kraft.

Regeringskonferencen blev åbnet den 23. juli 2007, og forhandlingerne blev afsluttet i forbindelse med det uformelle topmøde i oktober 2007. Der blev her opnået politisk enighed om en ny traktat, som underskrives den 13. december 2007 i Lissabon. Den nye ændringstraktat tager traditionen tro navn efter byen for undertegnelsen, og hedder derfor »Lissabon-traktaten«.

1.2 Lissabon-traktatens opbygning

Lissabon-traktaten fastholder den sædvanlige opbygning for EU-traktater. Siden oprettelsen af det europæiske samarbejde for 50 år siden har det været normalt, at udbygning af samarbejdet er sket ved at vedtage ændringstraktater, som fastlægger nyskabelserne i forhold til det eksisterende samarbejde. Det har navnlig været tilfældet med Fællesakten (EF-Pakken) fra 1986, Amsterdam-traktaten fra 1997 og senest Nice-traktaten fra 2001. Disse ændringstraktater har bevaret de oprindelige grundtraktater, men har tilføjet nye bestemmelser eller ændret en række af de gældende traktatbestemmelser. Også Maastricht-traktaten var en ændringstraktat, der ændrede Traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab. Den indebar samtidig oprettelse af en særskilt traktat om Den Europæiske Union.

Lissabon-traktaten er – ligesom tidligere EU-traktater – en ændringstraktat. Det betyder, at Lissabon-traktaten ændrer de grundlæggende EU-traktater på en række punkter, men erstatter dem ikke. De to grundlæggende EU-traktater, som Lissabon-traktaten ændrer, er »Traktaten om Den Europæiske Union« og »Traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab«.